

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

Nr 16.

Fredagen den 17. April.

1857.

Damp anvendt til Træskning og Kogning af Kreaturfoder.

Da det Trøndhjemske er Udgiveren bleven anmodet om at afgive sin Formening om, hvorvidt faststaaende Træskemaskiner med Dampkraft ere at anbefale for transportable.

J Ugeskriftets No. 3 er U hensigtsmæssigheden af transportable Dampmaskiner godtgjort. Hr. Kaptein Steenstrup har i polyteknisk Tidsskrift for 1854 i sin Opsats „Apparater til Kogning af Kreaturfoder“ ogsaa givet en Fremstilling af Damp anvendt til faststaaende Træskemaskiner. Hr. Steenstrups Mening stemmer med de Erfaringer flere Landmænd paa disse Kanter have faaet, og vi tillade os derfor at hidsette nævnte Opsats i sin Helhed.

Det synes at være erkendt blandt en stor Del af vore søndensjædske Landbrugere, at der ere store Fordele ved at koge Foderet for Melke-Kreaturene, navnlig Halmen eller Halkelsen, især naar Rodfrugt koges tilligemed denne, og da denne Kogning i det Store, det vil, siige, naar Besætningen udgjør 15, 20, 30 Kjøer, — bliver en temmelig kostbar Operation, saa er det af Interesse at anvende Apparater, der bruge mindst mulig Brændse og som fuldkræfter den hurtigst muligt.

Den gammeldags Maade, at koge Vand i „Bryggepanden,“ slaa dette kogende paa Sorpen o. s. v. — er meget brændselugende, og opfylder langt fra ikke Hensigten; thi for at Halmen skal kunne blive rigtig gjennemblødt, Rodfrugten gjennemkogt og Easterne af de forskjellige Foderforter udtrukne og blandede, saaledes at den aromatiske Smag og Lugt, hvori Dyrene finder saa meget Behag, skal kunne meddeles Sorpen, maa denne koges i længere Tid, og dette kan ei ske ved at overgyde den med kogende Vand. At anvende saa store Kogekar, Gryder eller Kjedler, at den store Masse Foder til saa mange Dyr skulde kunne rummes og koges deri, vilde blive kostbart, baade formedelst Kogekarrets Størrelse, da det maatte være af Metal — Jern eller Kobber, — som ogsaa formedelst det store Brændselsforbrug som dertil vilde udfordres, og vore store Læremestre i al praktisk Bedrift — Engländerne have derfor begyndt ogsaa ved Landbruget, at indføre Dampen saavel til Kogning af Foder som til drivende Kraft, hvorved Heste og Folk spares. Ogsaa hos os begynder man mere og mere at benytte denne

Civilisationens stærkeste Løstestang, selv til Landbrugets mere indskrænkede Behov, og allerede er til flere Brug anskaffet Damp-Koge-Apparater og til nogle endog smaa Dampmaskiner, der saavel kunne benyttes til Driften af Tærste- og Halkelsmaskiner som til Kogning af Foder.

Den driftige og dygtige Bestyrelse af Hs. Maj. Kongens Eiendom paa Ladegaardsøen har i denne Henseende, saavidt nævrende Forfatter beskæftiget, gjort det første Skridt i denne Retning hertilands, og de Apparater, man der har anvendt ere altid med Beredvillighed tilgængelige for Enhver, der interesserer sig for at se dem. Foruden et Kogeapparat for Foderet har man ogsaa en portabel eller flytbar Dampmaskine af 3 Hestes Kraft, der hovedsagelig er bestemt for Pumpning af Vand til en Vandledning for Øskarsøhall, men som ogsaa benyttes til Tærskning, Halkelseskjæring og Grobning af Korn, og da der i Alfer Sogru ere flere Landbrugere, der have anskaffet smaa Dampmaskiner til Tærskning etc., saa turde det ei være uden Interesse at anstille Sammenligning mellem Beføstningen ved Bruzen af saadanne smaa Dampmaskiner og Anvendelsen af Heste som bevægende Kraft. Vi ville gaa ud fra, at Maskinen er af omtrent 2 Hestes Kraft, og at den benyttes til Tærskning, Halkelseskjæring og Kogning af Foder. Naar dens Kofteude anskaffes til omtrent

300 Spd.	
saa maa derfra drages Beføstningen af et Dampapparat til Kogning af Foder, som til en Besætning af 30 Kreaturer kan ansættes til omtrent	75 —
Som Kraftudvikler kostor altsaa Maskinen	225 Spd.
Regnes Renten af Kapitalen til	5 pCt.
og Vedligeholdelses-Umkostninger, forudsat at intet Uheld indtræffer, til mindst	10 =
og endelig Udgifter ved at pudse, pakke og efterse Maskinen, naar den skal tages i Brug efterat have henstaaet ubenyttet nogen Tid til	5 =
saa bliver den regulære aarlige Udgift	20 pCt. 45 =
men som uden Overdrivelse af den forsligtede Beregner bør sættes til	50 Spd.
En Gaard af Middelsstørrelse avler neppe mere end 100 Tdr. Byg og Havre. Denne Avling bør kunne trækkes af	

	Transport	50 Spd.
Maffinen i høist	8 Dage	
Antages det, at der anvendes		
1 Dag ugentlig til Haffkølle-		
ffjering — hvilket vel er for		
meget regnet — saa bliver det		
i 7 Maanedre	32 =	
eller ialt omtrent	40 Dage.	
I disse 40 Dage bruges daglig:		
Brændsel for 60 Skill.		
Olie, Talg etc. 12 Skill.	72 Skill.	
En Maskinpæsker, som dog kan		
udrette noget Andet ved Siden		
af at pæske Maffinen, ansættes		
til halv Daglon	16 =	
altsaa daglig	88 Skill.	
og i 40 Dage	30 =	
Under disse Forudsætninger koster altsaa		
Kraften af en 2 Hestes Dampmaskine		
aarlig	80 Spd.	
Et Par gode Heste koste omtrent . . .	150 =	
Renter af denne Kapital	5 pCt.	
Antages de at kunne		
bruges i 12 Aar, saa er		
deres aarlige Forrin-		

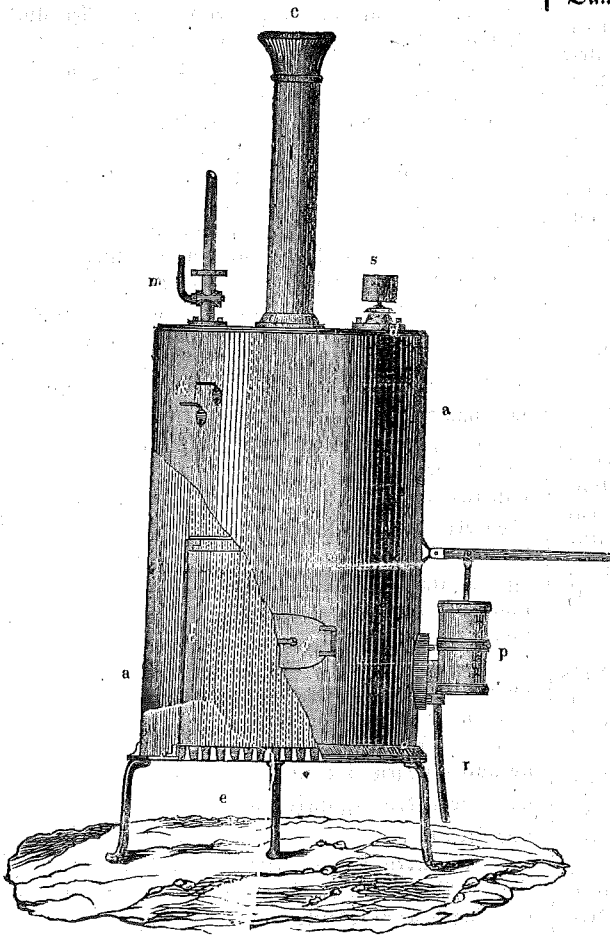
gelse ^{100/12}	8,3 pCt.
Altsaa koste He-	
stene aarlig	13,3 pCt.
af 150 Spd. =	20 —
Foder, Skoning, Søleredskab ansættes til	100 —
1 Mand til deres Pasning og Rø-	
ring i 300 Dage à 32 Skill.	80 =
2 Heste koste altsaa aarlig	200 Spd.
Til det ovenomhandlede Arbeide ville	
disse Heste kun blive at benytte i 40	
Dage, altsaa vil Beskøftningen ved at	
tærste og skjære Haffkølle med 2 Heste	
blive ^{200/40} =	50 Spd.

Naar nu hertil kommer at Beregningen for Dampmaskinens Kostende er meget lav, medens den for Hestenes er meget stiv, og der desuagtet viser sig en Difference i Favour af Hestene af 30 Spd., saa antages det godtgjort, at det langtfra er nogen fordelagtig Anvendelse af Penge, naar man til vore smaa Landbrug sætter dem i Dampmaskiner. En ganske anden Sag er det med større Brug, hvor Tærkningen medtager saa lang Tid, at Hestene ville savnes til andet Arbeide; men har man Tærkmaskine, og indretter en simpel Hestesgang, som vil kunne vare i Snefe Aar, da bliver Dampmaskinen ikke til Besparelse ved Driften. Et eller andet lille Uheld med en saa sammensat Indretning medfører ogsaa store Udgifter, og Erfaring viser, hvor ofte saadanne upaaregnede Omkostninger blive nødvendige.

Underledes forholder det sig med Damp-Køge-Apparaterne. Den store Besparelse af Brændsel og den fuldstændige Røgning af Fode- ret, ere saa overveieende Fordele, at selv et lille Gaardsbrug i kort Tid vil finde at de svare Reg- ning. Det tør derfor være henstidsmæssigt at give en kort Beskrivelse over disse Appa- rater samt Udvissning til deres Afbenyttelse.

Dvenstaaende Tegning viser et saadant Apparat. Det bestaar af en ydre Cylinder a a af sammenlinkede Jernplader, samt af en indre Cylinder b, fra hvis Laag Røret c gaar op gjennem Laaget d i den ydre Cy- linder. Ved Bunden af den indre Cylinder er anbragt en Rist e, saaledes indrettet, at den kan tages bort og hvorved altsaa Brænd- selet, der kastes ind igjennem Døren f falder ned og kan slukkes.

Paa Siden af Rjedlen er anbragt en Pumpe p med et Sugerør r. Dette kan skrues fast efterat man har anbragt en al- mindelig Vandbøtte under Pumpen, saaledes at Røret stikker ned mod Bunden af samme. Ved at bevæge Haandtaget paa Pumpen op og ned suges Vandet fra Botten og trykkes ind i Rjedlen. Naar Rjedlen skal fyldes aab- nes begge de smaa Provekraner k og Pum- pen sættes i Bevægelse, medens man sta- dig fylder Vand i Botten. Naar Vandet begynder at løbe ud af underste Kran k standses med Pumpningen, og Ild antæn- des i Rjedlen.

Efter nogen Tid vil Damppe begynde at udvikelles og Sikkerhedsventilen s vil aabnes; man aabner da Kranen m, hvorved Dampnen gennem Roret gaar til den Kasse hvori Foderet er indlagt, og Rogningen fortsættes 1 à 2 Timer efter som Erfaring viser at det er nødvendigt. Under Rogningen maa stadig iagttages, at der er tilstrækkelig Vand paa Kjedlen, da Bladerne ellers ville forkrændes og Kjedlen edelslæges; man undersøger Vandstanden ved at aabne Kranerne k k, hvoraf den øverste bør give Damp og den underste Vand. Er der ikke Vand i underste Kran, maa man strax pumpe. Ständig Forsyning er nødvendig, da Dampen ellers bliver usjov og Rogningen forstules.

Naar Foderet er kogt borttages Risten, hvorved Brændstet — god tør Gyr — eller Lovtræbrænde — falder ned og kan slukkes. Med Hensyn til Kjedlens Konfervation bør iagttages, at man mindst hver 14 Dage eller 3 Uger skifter Vandet i Kjedlen og gjør den ren, hvilket sker ved at aabne de paa Bagsiden anbragte Rensluger. Naar den henseettes for ei at bruges i længere Tid bør det iagttages, at Kjedlen er ren og tør indvendig.

Som det sees af Tegningen er det klart at Kjedlen kan anbringes hvorsomhelst. Vil man have den i et Rum, hvor der er en Skorfenspiibe, behøver man kun at boie Roret som et almindelig Kaffelovnrør, og stille ind i Piben; den kan ogsaa staa aldeles frit, om Pladsen tillader det.

Kassen, hvori Foderet skal koges, kan være enten et stort Kar eller en firkantet Kasse af Planker, vel beslaaet. Den maa forsynes med et solid Laag af Planker, hvilket ved Skræner eller Kiler kan bringes godt sammen, saaledes at den bliver saa tæt som mulig. Nær Bunden anbringes et Rostværk af Træ, hvorpaa Foderet lægges og under hvilket den Laag (Lid), der dannes ved Rogningen, kan samles. En Tap anbringes i Bunden, hvorigennem den kan udtappes. Denne Laag er det, som Kreaturene især drikke med Begjærlighed, naar den blandes med Vand.

Roret fra Dampkjedlen bringes gennem et Hul nær Laaget ind i Karret, og Aabningen tættes med Trækiler eller paa anden simpel Maade.

Disse Slags Kjedler ere lidt kostbarere end liggende Cylindre, der skulle indmures, men naar man regner Indmureningsomkostningen, og alle andre nødvendige Indretninger, saasom Jldsteder, Rister, Bæresjern, Fejrdøre etc., saa blive de dog billigere. De have derhos den Fordel, at de overalt kunne anbringes og tage liden Plads. Foruden til Rogning af Foder, kunne disse Kjedler ogsaa anvendes til al Slags Rogning af Vand f. Ex. til Badsning, Brygning etc. Man maa da have et Kar med Laag, til hvilket man fører Dampvort, og det saaledes, at Roret gaar ned mod Bunden af dette Kar. Dampen bringes da til de nederste Vandpartikler og Varmen meddeles sig, i det den stiger opad — til den hele Vandmængde, som sættes i Bevægelse.

Kørene, hvorigennem Dampen ledes, bør ikke være af Kobber, da der i Tiden dannes Kobberoxyd — som er Gift — i disse, og denne vil kunne tilføres Foderet, hvorved Kreaturene kunne blive syge.

Jernrust er derimod uskadelig, hvorfor Hør af Jern bør anvendes.

Fjæderkræets Behandling.

Ingen Dyr paa en Gaard forsømmes saaledes baade med Hensyn til Udvalg og Gyne til Fodning som alle Slags taamme Fugle. Cieren anser det som en Plet paa hans Stilling som Mand om han ofrede noget af sin Tid paa Fjæderkræet. Efter hans Mening passer Treentimmerne alene til denne Dont, og uden Tvivl er det saa og de vilde ogsaa passe Fjæderkræet vel, naar man ei saa skjævt til hver Haandfuld god Føde, der gives Fjæderkræet. Følgen er at man paa de fleste Gaarde sjelden finder en eneste Fugl af noget Slags i god Stand, det vil sige saadan, at den om det behøves kan sættes paa Bordet. Den almindelige Undskyldning for at Fjæderkræet sødes slet er, at det ikke svarer Regning, og det er ogsaa vist at den Pris man faar for magert, trefvlet, senefuldt Fjæderkræ er langt fra god eller lønnende; men det er jo ingen Udens Skyld end Cieren selv at det sendes til Torvs i denne Tilstand, og Kjøberne kan man dog ikke fortænke i at han betaler slet for slette Varer. Hvis det var forbunden med Vanfærlighed at fede Fugle, saa kunde Undskyldningen for de magre Dyr have nogen Grund; men der er ingen Vanfærlighed, og paaberaaber man sig Udgiften, saa er den et tomt Skramsel, som vilde forsvinde hvis man gik planmæssigt tilværks med Opføringen istedetfor den gjængse Fremgangsmaade, der synes at have sat som Grundregel at Fjæderkræet har det udmærket naar det faar Lov at hjælpe sig selv. Til hvad Slags Besætning man end anvender saadanne Regler saa lede de til sørgelige Feiltagelser. Langt bedre var det ikke at give sig af med Opføding. Fjæderkræet er paa mangfoldige Steder noget unyttigt Kram, men alene Behandlingsmaaden er Skyld deri. Traseet den Fordel, Fjæderkræets Salg giver, burde Cieren sole sig opfordret til til enhver Tid at kunne stille et velfødt Dyr paa sit Bord, men dette bliver som sagt umuligt, naar han ikke under det Føden. Hele Sommeren igennem er Landhusholdningen blottet for færdigt Kød og det turde vel svare bedre Regning at fortære Produkter af Gaarden end at betale lange Regninger fra Slagteren med klingende Mynt, der til den Ende maa opdrives ved Salg af Produkter. Først Kød af Faar, Svin og Fjæderkræ bør kunne sees paa enhver Landmands Bord.

Om Vinterend bruges intet Fjæderkræ. Veiret er dertil for haardt. Kulden vilde enten dræbe Ungerne eller standse dem i Væxten, saa de siden ikke kunde opføres med Fordel. Intet Slags Fjæderkræ lægger mange Uge om Vinteren, men desuagtet kan man saa Uge med god Behandling.

De almindelige Fugle paa en Gaard ere: Høns, Kalkuner, Gæs, Vønder og Duer.

Om Høns. Da Kyllingerne ruges fra April til September saa faar man til Vinteren forskjellige Aldere nogle saa gamle at de kunne begynde at

lægge Æg, andre som blotte Kyllinger. Til Epife benytter man unge Høner og ældre Høns, da det vilde være urigtigt at slagte de unge Høns som i den nærmeste Nærstid ville lægge mange Æg. I alle Fald bør man skaaue de unge Høner, der se ud til at blive gode Æggehøns. Mærkerne paa flige gode Kyllinger ere: et lidet Hoved, store Dine, kegelformig Hals, fuldt Bryst, lige Ryg, fyldig, æggeformig Krop og maadelig lange graaafarvede Ben. (Fortsættes.)

Ifølge Dyrforbring i Ugekriftet tillader jeg mig at fremsende min Priskurant over de forskjellige Sorter Drainrør, som jeg har Former til nemlig: Runde i Lysningen med flad fast Saale 2 Tom. i Lysningen koster 6 Spd. pr. Tusind. Runde i Lysningen med flad fast Saale 2³/₄ Tom. i Lysningen koster 8 Spd. pr. Tusind. Runde i Lysningen med flad fast Saale 3 Tom. i Lysningen koster 9 Spd. 60 ø pr. Tusind. Runde i Lysningen med flad fast Saale 4 Tom. i Lysningen koster 14 Spd. pr. Tusind. Runde i Lysningen med flad fast Saale 5 Tom. i Lysningen koster 20 Spd. pr. Tusind. Ægformige 2¹/₄ Tom. høie i Lysningen 6 Spd. pr. Tusind. Ægformige 4¹/₂ Tom. høie i Lysningen 14 Spd. pr. Tusind.

Alf de 2¹/₄ Toms Ægformige, som næsten udelukkende har været benyttet her i Præstegældet, høves for det Meste Dplag, og kan af disse leveres i Aar omtrent 200,000 Stk., af de andre Sorter ikke uden efter Befilling. Tillige bemærkes, at de opgivne Størrelser ere efter Formerne, altsaa brandte lidt mindre. Jeg har ogsaa Former af Hesteformige med løse Saaler og 1¹/₂ Toms runde med Muffer. Længden er omtrent 13 Tom.

Gaarden Ddeberg pr. Frederikshald. G. Hansen.

Godt Sædebyg sælges paa Kjerbo i Bærum. Sammensæds skaar ligeledes tilsalgs en Dre af forædlet Race.

Paa Grund af den raske Omfatning i vor Frøhandel er vort Frøoplæg stædte af sidste Aars bedste Vbl, hvorfor vi kan anbefale den som solid saavel med Foderurter som Høurter.

C. C. Jensen & Son.
36 fra Vaterlands-Drø.

Peruvianst Guano.

Ægte peruvianst Guano sælges hos
Joh. P. Olsen.
Skibergaden No. 4.

Christiania Kornpriser.

indenlandsst

Hvede, 3²/₅ à 5¹/₂ Spd.
Rug, 0 0 intet solgt.
Byg, 2¹/₅ à 3 Spd
Havre, 1¹/₅ à 1¹/₅ Spd.
do. tjenlig til Sæd 9 à 10 ø.

udenlandsst

Rug ostersøst 210—212 Pb. 4 Spd. 2 ø.
Rug dansk 202—204 Pb. 18 ø à 19 ø.
Byg dansk 186—188 Pb. 17 ø 12 à 18 ø.
Hvede dansk 208—212 Pb. 5¹/₂ à 6¹/₂ Spd
Erter dansk 4 Spd. 60 ø.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Klobmd. 6¹/₂ à 7 Spd. pr. Dd.
Sild, stor Mid. 6 à 6¹/₂ Spd. pr. Dd.
Sild, smaa do. 4³/₄ à 5 Spd. pr. Dd.
Sild, stor Christ. 4¹/₅ à 4³/₅ Spd. pr. Dd.
Sild smaa do. 18 ø 12 à 19 ø 12.
Storfe 6 ø à 7 ø 12 ø pr. Bog.
Middelfet 1 Spd. à 1 Spd. 6 ø pr. Bog.
Smaafet 4 ø 18 ø à 1 Spd. pr. Bog.
Rødsfjer 7 ø à 7 ø 12.

Udgiverens Adresse:

Proprietær Schrøder. Bøll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Meteorologiske Jagttagelser

paa Christiania Observatorium.

1857. April.	Barometerstand i franse Lin ved 0°.			Temperatur i Styggen. R.			Veirbemærkning.
	Rl. 7 F.	Rl. 2 E	Rl. 10 E.	Rl. 7 F.	Rl. 2 E.	Rl. 10 E.	
8	338 ^{'''} 3	333 ^{'''} 0	337 ^{'''} 4	+ 0° 6	+ 2° 9	+ 2° 0	Blandet NO.
9	336 8	336 2	335 7	+ 0 8	+ 5 6	+ 2 0	Tyft. Svag NNO.
10	335 0	334 0	333 0	+ 2 1	+ 6 1	+ 4 1	Skyet. NNO—OSO.
11	331 9	331 8	331 6	+ 1 1	+ 3 2	+ 1 8	Syft. Lidt Regn Form. NNO.
12	330 3	329 2	328 7	+ 2 4	+ 4 4	+ 1 6	do. Regn. Svag do.
13	329 5	330 0	328 9	+ 1 9	+ 5 0	+ 3 8	Skyet. SO—N.
14	325 8	327 3	328 4	+ 1 9	+ 2 7	+ 2 8	Tyft. Regn. Stærk NNO Form.
15	328 4	328 1	329 3	+ 1 9	+ 2 8	+ 2 6	do. do. ONO.

Høiden af Regn og smeltet Sne = 11,85 Linier.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.